

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин

Третько В.В.

31 серпня 2020р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальне релігієзнавство

Назва дисципліни

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 052 Політологія

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.12.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет міжнародних відносин

Кафедра філософії і політології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	3	6	4	72	36		36		48			+	
З	3	6	4	12	6		6		108			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми

Програма складена  канд. філос. н., доц. Я.В. Ювсечко
Підпис автора Вчений ступінь, звання, ініціали, прізвище автора

Схвалена на засіданні кафедри філософії і політології

Протокол від 25 серпня 2020 № 1

Зав. кафедри  Н.К. Петрук
Підпис Ініціали, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин

Голова вченої ради факультету  В.В. Третько
Підпис Ініціали, прізвище

2 Пояснювальна записка

Дисципліна «Загальне релігієзнавство» належить до обов'язкових компонентів загальної підготовки і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 052 «Політологія» за освітньо-професійною програмою «Політологія».

Навчальна дисципліна забезпечує:

компетентності: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; здатність реалізовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання історичних та сучасних соціально-політичних, економічних подій та явищ; здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

програмні результати навчання: відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в різних сферах його функціонування на основі розуміння історії, закономірностей та етапів розвитку предметної сфери політології; пропагувати здоровий спосіб життя; застосовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності для критичного аналізу історичних та сучасних соціально-політичних, культурних, економічних подій та явищ.

Мета дисципліни. Формування у студентів уявлення про предмет, структуру методологію та основні завдання релігієзнавства, відмінність його об'єкта вивчення від філософії, культурології, історії, психології, соціології тощо; підвищення загальноосвітнього рівня студентів щодо обізнаності із релігійними вченнями; демонстрація шляхів унеможливлення виникнення конфліктів на релігійному ґрунті; усвідомлення ролі релігії у формуванні смисложиттєвих орієнтацій людини, їх лінії поведінки та діяльності, в становленні і збереженні культури народів світу.

Предмет дисципліни. Закономірності походження, побудови й функціонування релігійного комплексу.

Завдання дисципліни. Надати знання про об'єктивні закономірності виникнення, становлення, розвитку і функціонування релігій, їх структурні особливості і взаємозв'язки. Окреслити взаємодію релігії з іншими галузями людського буття, подати аналіз генези релігійності та процесів секуляризації духовного життя суспільства й різних форм світогляду. Визначити специфіку вияву релігійного феномена, механізм його дії на індивідуальному та суспільному рівнях буття, особливості його функціонування в історії людства, шляхи взаємодії з іншими сферами культури – мораллю, мистецтвом, наукою тощо.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **уміти характеризувати** сучасні підходи до розуміння причин виникнення релігії; **типологізувати** релігійні напрями; **окреслювати** сучасні форми функціонування релігії; **визначати** роль та місце релігії в житті людини; **аналізувати** основні догматичні засади, культову практику та форми діяльності національних та світових релігій; **володіти** понятійно-категоріальним апаратом релігієзнавства; **застосовувати** набуті теоретичні знання для аналізу соціальних і гуманітарних проблем, що виникли на релігійному ґрунті; **застосовувати** принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності й мультирелігійності; **уміти виконувати** експертні, дорадчі та консультаційні функції щодо сучасної релігійної ситуації в Україні та світі.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Предмет, структура та методологія релігієзнавства	2	2	4	2	2	9
Тема 2. Релігія як суспільно-культурне явище	4	4	4			9
Тема 3. Основні теорії походження релігії	2	2	4			9
Тема 4. Рання історичні форми релігії	2	2	4	2	2	9
Тема 5. Етнічні релігії	4	4	4			9
Тема 6. Світові релігії. Буддизм як світова релігія	2	2	4			9
Тема 7. Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація	4	4	4			9
Тема 8. Іслам як світова релігія	2	2	4			9
Тема 9. Новітні релігійні течії і рухи	4	4	4	2	2	9
Тема 10. Вільнодумство та атеїзм в історії культури людства	2	2	4			9
Тема 11. Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні	4	4	4			9
Тема 12. Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні	2	2	4			9
Разом за семестр	36	36	48	6	6	108

4 Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	<p>Предмет, структура та методологія релігієзнавства Визначення предмета курсу. Місце курсу серед інших дисциплін. Структура курсу. Релігієзнавство як цілісна і багатодисциплінарна сфера гуманітарного знання. Структурні складові релігієзнавчого знання: філософія релігії, історія релігії, соціологія релігії, психологія релігії, антропологія релігії, футурологія релігії, культурологія релігії, етнологія релігії, феноменологія релігій, географія релігій, демографія релігії. Основні категорії релігієзнавства. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна. Принципи та методика викладання, завдання курсу. Літ.: [1, 2, 3, 5].</p>	2
2	<p>Релігія як суспільно-культурне явище Етимологія поняття «релігія». Типи визначень релігії: богословський, історичний, філософсько-соціологічний, біологічний, психологічний, етнокультурний. Залежність визначення релігій від вихідних концептуальних засад. Е.Тейлор – родоначальник науки про релігію як самостійну галузь знання. Вклад у становлення релігієзнавства Джона Леббока, Джеймса Фрезера, Герберта Спенсера, Ф.Енгельса та інших мислителів. Загальні ознаки релігії. Релігієзнавчі концепції природи релігії. Зовнішня та внутрішня структура релігії. Релігійна свідомість та її рівні. Історичний підхід до аналізу місця елементів релігійного комплексу, їх питома вага та співвідношення в різні епохи. Соціальні функції релігії, їх еволюція. Порівняльно-історичне зіставлення різних типів та видів релігій, їх спільна основа, наступність та взаємовплив, тенденції розвитку. Літ.: [1, 2, 3, 5].</p>	4
3	<p>Основні теорії походження релігії Теологічні теорії (традиціоналістська, теїстична, концепція вроджених ідей, богословський раціоналізм, споглядальний теїзм, містичні теорії, православно-академічна). Наукові теорії походження релігії (політико-державна, еггемеризм, натуралістична, натурміфологічна (міфологічна), анімістична, концепція анаматизму, преанамізм, прамонотеїзм, магічна, психологічна, соціологічна, марксистська). Інші теорії походження релігії. Літ.: [1, 2, 3, 5].</p>	2
4	<p>Ранньоісторичні форми релігії Причини появи релігійних вірувань. Зародження первісних вірувань, їх розвиток. Дві основні стадії їх еволюції: найдавніша й давня. Фетишизм. Анімізм. Магія. Культ предків. Тотемізм. Зооморфізм. Шаманство. Полідемонізм. Політеїзм. Генотеїзм. Супремонотеїзм. Літ.: [1, 2, 3, 5].</p>	2
5	<p>Етнічні релігії Визначення етнічних релігій. Історичне підґрунтя їх виникнення. Хронологічні рамки виникнення і еволюції етнічних релігій. Стадіальність розвитку етнічних релігій та їх типологічні риси. Етносоціальний розвиток суспільства як критерій поділу етнічних релігій на типи. Народні релігії (давньоіранські, давньоєгипетські, давньогрецькі, давньоримські, давньоіндійські, давньослов'янські). Національні та етнодержавні релігії (індуїзм, джайнізм, сикхізм, конфуціанство, даосизм, зороастризм, іудаїзм, синтоїзм). Літ.: [1, 2, 3, 5].</p>	4

6	<p>Світові релігії. Буддизм як світова релігія Визначення світових (наднаціональних) релігій як найвищого рівня розвитку релігійних систем. Буддизм: історичні передумови виникнення, розвитку, поширення, основні напрямки. Форми функціонування світових релігій в Україні. Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].</p>	2
7	<p>Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація Догматико-віросповідні, обрядово-культові і інституційно-організаційні особливості християнства. Сучасні форми функціонування, його вплив цей на міжнародні відносини в світі. Течії християнства, проблеми відносин між різними християнськими напрямками. Літ.: [1, 2, 3, 5,6].</p>	4
8	<p>Іслам як світова релігія Іслам: історичні передумови виникнення, розвитку, поширення, риси та типологічні характеристики, основні напрямки. Форми функціонування в Україні. Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].</p>	2
9	<p>Новітні релігійні течії і рухи Поняття новітніх релігій. Історія виникнення, географія розповсюдження, кількісний склад. Типологічні характеристики новітніх релігій і рухів та їх відмінності від традиційних релігійних систем. Проблема класифікації неорелігій. Синкретизм як специфічна риса новітніх релігій. Специфіка місіонерської роботи. Основні тенденції розвитку та форми функціонування в етноконфесійному ареалі. Віровчення та культова практика окремих їх типів та видів. Неорелігійність в Україні. Літ.: [1, 2, 3, 4, 5].</p>	4
10	<p>Вільнодумство та атеїзм в історії культури людства Вільнодумство і атеїзм як специфічні форми духовної культури. Основні причини та соціальні джерела виникнення вільнодумства. Історична періодизація критичного аналізу релігії. Вільнодумство Стародавнього Світу. Середньовічне вільнодумство. Вільнодумство епохи Відродження та Нового часу. Українське вільнодумство. Радикальні форми вільнодумства: французький атеїзм XVIII ст. і марксистсько-ленінський атеїзм. Природничо-наукове вільнодумство. Сучасні організації вільнодумців. Літ.: [1, 2, 3, 5].</p>	2
11	<p>Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні Проблема відродження релігії та церкви в сучасній Україні, основні етапи її становлення та динаміка. Сучасний стан релігійних організацій в Україні (статистичні дані основних релігійних течій). Проблема забезпечення конфесій культовими приміщеннями та кадрами. Перспективи розвитку релігій в Україні, їх роль у становленні духовності та інтегруванні українського суспільства. Особливості та тенденції розвитку релігійної ситуації в регіоні. Літ.: [1, 2, 3, 4, 5].</p>	4
12	<p>Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні Релігія і право. Необхідність правового регулювання відносин: церква – держава, церква – церква, церква – суспільство. Поняття свободи совісті як конституційно-правової категорії. Історичні етапи становлення свободи совісті. Положення Конституції України, які гарантують свободу совісті громадян. Закон про свободу совісті та релігійні організації. Принцип відокремлення церкви від держави та школи від церкви. Правове забезпечення світськості освіти в Україні. Роль законодавчих актів для встановлення міжрелігійної злагоди.</p>	2

Літ.: [1, 2, 3, 5].	
Разом:	36

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	Предмет, структура та методологія релігієзнавства. Релігія як суспільно-культурне явище. Основні теорії походження релігії. Літ.: [1, 2, 3, 5].	2
2	Ранньоісторичні форми релігії. Етнічні релігії. Світові релігії. Буддизм як світова релігія. Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація. Іслам як світова релігія. Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].	2
3	Новітні релігійні течії і рухи. Вільнодумство та атеїзм в історії культури людства. Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні. Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні. Літ.: [1, 2, 3, 4, 5].	2
Разом :		6

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних (семінарських) занять для студентів денної форми навчання

№ п/п	Теми	Кількість годин
1	Предмет, структура та методологія релігієзнавства Літ.: [1, 2, 3, 5].	2
2	Релігія як суспільно-культурне явище Літ.: [1, 2, 3, 5].	4
3	Основні теорії походження релігії Літ.: [1, 2, 3, 5].	2
4	Ранньоісторичні форми релігії Літ.: [1, 2, 3, 5].	2
5	Етнічні релігії Літ.: [1, 2, 3, 5].	4
6	Світові релігії. Буддизм як світова релігія Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].	2
7	Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація. Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].	4
8	Іслам як світова релігія Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].	2
9	Новітні релігійні течії і рухи Літ.: [1, 2, 3, 5].	4
10	Вільнодумство та атеїзм в історії культури людства Літ.: [1, 2, 3, 5].	2
11	Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні Літ.: [1, 2, 3, 4, 5].	4

12	Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні Літ.: [1, 2, 3, 4, 5].	2
Разом:		36

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Предмет, структура та методологія релігієзнавства. Релігія як суспільно-культурне явище. Основні теорії походження релігії. Літ.: [1, 2, 3, 5].	2
2	Ранньоісторичні форми релігії. Етнічні релігії. Світові релігії. Буддизм як світова релігія. Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація. Іслам як світова релігія. Літ.: [1, 2, 3, 5, 6].	2
3	Новітні релігійні течії і рухи. Вільнодумство та атеїзм в історії культури людства. Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні. Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні. Літ.: [1, 2, 3, 4, 5].	2
Разом:		6

4.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з рекомендованих джерел інформації, підготовці до практичних занять, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни «Загальне релігієзнавство» становить 48 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичного матеріалу (конспекту лекцій, навчальної літератури);
- опрацювання додаткової літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання домашніх завдань;
- підготовку до контрольних заходів.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Тема заняття	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, структура та методологія релігієзнавства	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
2	Тема 2. Релігія як суспільно-культурне явище.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
3	Тема 2. Релігія як суспільно-культурне явище.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
4	Тема 3. Основні теорії походження релігії.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4

5	Тема 4. Рання історичні форми релігії.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
6	Тема 5. Етнічні релігії.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
7	Тема 5. Етнічні релігії.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
8	Тема 6. Світові релігії. Буддизм як світова релігія.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
9	Тема 7. Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
10	Тема 7. Християнство: історія, віровчення, культова практика, організація.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
11	Тема 8. Іслам як світова релігія.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
12	Тема 9. Новітні релігійні течії і рухи.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
13	Тема 9. Новітні релігійні течії і рухи.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
14	Тема 10. Вільнодумство та атеїзм в історії культури людства.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
15	Тема 11. Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
16	Тема 11. Сучасний стан та основні тенденції розвитку релігії і церкви в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
17	Тема 12. Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування, поточного контролю.	2
18	Тема 12. Свобода совісті і правове регулювання церковно-державних відносин в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування, поточного та підсумкового контролю.	2
Разом:			48

Зміст самостійної роботи студентів заочної форми навчання

Студенти *заочної* форми навчання виконують контрольну роботу, яка включає три теоретичних питання. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, або в електронному освітньому ресурсі дисципліни в Модульному середовищі для навчання ХНУ.

5 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних методів та технологій. Зокрема, під час лекції використовуються методи проблемного навчання та візуалізації для активізації пізнавальної діяльності студентів. Під час практичних занять застосовуються активні та інтерактивні методи навчання (зокрема, дискусії, навчальні ігри, розгляд ситуацій, робота в середовищі релігійних організацій тощо), які мають за мету набуття студентами практичних навичок з аналізу релігійних систем.

6 Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється у формах поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється впродовж семестру з метою оцінювання рівня засвоєння ними навчального матеріалу під час усіх видів навчальних занять. Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Поточний контроль проводиться у формах усного та письмового опитувань, тестування, перевірки домашніх завдань та ін. Семестровий контроль проводиться у формі іспиту.

7 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Система оцінювання навчальних досягнень студентів базується на аналізі знань і практичних навичок та здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх виконаних видів навчальної роботи з урахуванням вагових коефіцієнтів. Вагові коефіцієнти визначаються структурою дисципліни і важливістю окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні види контролю, зокрема: усне та письмове опитування на семінарському занятті, тестування, контрольна робота, перевірка домашніх практичних завдань. Оцінка на семінарському занятті складається з таких елементів: знання матеріалу теми; вміння обґрунтувати думку та оперувати основними категоріями; рівень залученості до дискусій на семінарському занятті. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у визначений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до закінчення теоретичного навчання у семестрі.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль
Опитування на практичних заняттях (мінімальна кількість оцінок – 3)	Тестування	Іспит
ВК*:	0,5	0,4

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль
Опитування на практичних заняттях	Контрольна робота		Іспит
	Якість виконання	Захист	

ВК*: 0,3	0,1	0,1	0,5
----------	-----	-----	-----

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Критерії оцінювання за видами робіт

Оцінювання усних та письмових опитувань на практичних заняттях і оцінювання контрольних робіт

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання
Відмінно (5)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічно структуровану відповідь державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення контрольної роботи. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (4)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; усвідомлено використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; відповідь грамотна, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (3)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (2)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Оцінювання тестових завдань

Тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20. Оцінювання здійснюється за інституційною чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, наведена у таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1-10	11-14	15-18	19-20
Оцінка за інституційною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей.

Семестровий контроль (іспит)

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу (іспиту). Студент, який отримав середньозважений бал за поточну роботу 3,0 та вище, але не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається таким, що має академічну заборгованість.

Підсумковий контрольний захід (іспит) відбувається у комбінованій формі – письмова складова та усне опитування. Після перевірки письмової роботи викладач може поставити студенту запитання щодо змісту його відповідей. Завданнями семестрового контролю є перевірка: розуміння студентом програмного матеріалу в цілому; логіки та взаємозв'язків між окремими розділами; рівня досягнення програмних результатів навчання; здатності творчо використовувати накопичені знання і набуті компетентності; уміння сформулювати своє ставлення до об'єкту вивчення.

Екзаменаційний білет складається з таких елементів: три теоретичних питання. Максимальна кількість балів за кожен правильну відповідь на теоретичне питання – 3. Узагальнена оцінка за іспит виводиться як сума балів з усіх завдань.

Норми оцінювання. При оцінюванні беруться до уваги наступні критерії: правильність, повнота, глибина та усвідомленість відповіді, а також послідовність викладення відповіді, вміння формулювати та викладати думки, аргументувати свою позицію.

Максимальна сума балів, яку може отримати студент – 9.

Загальна сума балів за всі завдання	0-2	3-5	6-8	9
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до Електронного журналу. За інституційною шкалою ставиться відповідна оцінка, а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Розкрийте структуру релігієзнавчого знання.
2. Проаналізуйте наукові класифікації історичної типології релігії.
3. Дайте основні визначення релігії.
4. Охарактеризуйте зовнішню структуру релігії.
5. Розкрийте внутрішню структуру релігії.
6. Дайте характеристику соціальних функцій релігії.
7. Які бувають рівні релігійної свідомості?
8. Перелічіть основні теорії походження релігії та їх авторів.
9. В чому полягає сутність теологічних теорій походження релігії?
10. Проаналізуйте основні причини появи релігійних вірувань.
11. Назвіть основні стадії розвитку релігії.
12. Розкажіть про фетишизм і наведіть приклади використання фетишів первісною громадою.
13. Розкрийте сутність магії.
14. Дайте визначення поняття «анімізм» і наведіть приклади його проявів у сучасних віруваннях.
15. Що ви знаєте про тотемізм?
16. Визначте особливості шаманізму.
17. В яких первісних віруваннях у зародковій формі виникає віра у потойбічне життя, уява про божество, з'являються професійні служителі культу?
18. Поясніть, чому на зміну первісних вірувань приходять етнічні релігії?
19. Дайте класифікацію регіональних та етнічних релігій, визначте критерії їх поділу на види.
20. Які релігії називають етнодержавними? Дайте порівняльну характеристику їх окремим різновидам.
21. Чи можете ви довести, що іудаїзм увійшов суттєвою частиною до християнства і ісламу?
22. Розкажіть про роль ведичної релігії у формуванні релігійних і релігійно-філософських вчень Індії?
23. Проаналізуйте генезис та особливості брахманізму.
24. Розкрийте основні релігійні та філософські ідеї, які лягли в основу індуїзму.
25. Що є головним у віровченні індуїзму?
26. Поміркуйте, чи є відмінності між індуїзмом і первісними формами релігій. Якщо є, то в чому виявляються?
27. Відомо, що обряди і традиції індуїзму глибоко проникли в побут, повсякденне життя індійців. Наведіть приклади, що ілюструють це твердження.
28. Яку роль відіграло конфуціанство в історії Китаю?
29. Яка причина виникнення даосизму в Китаї і яка його провідна ідея?
30. Які етнічні категорії та норми покладено в основу конфуціанського вчення?
31. В чому виявляється синкретичний характер синтоїзму?
32. Чим синтоїзм відрізняється від конфуціанства і даосизму?
33. Дайте характеристику соціально-економічним та історичним умовам виникнення зороастризму та розкрийте особливості його віровчення та культу.
34. Яка різниця між світовими і національно-етнічними релігіями?
35. З'ясуйте особливості буддистського віровчення, які дозволили йому розвинути у світову релігію.
36. Проаналізуйте зміст чотирьох «благородних істин» у буддизмі.
37. Назвіть основні напрямки буддизму.
38. В чому особливість ламаїзму.
39. Яка причина пошавлення Дзен-буддизму в середині ХХ ст.?
40. Який комплекс ідей раннього християнства став основою для його подальшої еволюції як світової релігії?
41. Розкрийте особливості християнства, які дозволили йому утвердитися в Римській імперії.
42. Чому Біблія є однією з найдавніших пам'яток культури світової ваги?
43. Що відрізняє основну ідею Нового Завіту від основоположних ідей Старого Завіту?

Новозавітну мораль від старозавітної?

44. Окресліть структуру Біблії та принципи наукового датування її текстів?
45. Охарактеризуйте історичний характер формування основ християнського віровчення, культу, організаційної структури?
46. Які глибинні причини привели до поділу християнства на Східне і Західне?
47. Дайте характеристику дохристиянських вірувань давніх слов'ян. Які їх елементи збереглися до сьогоднішнього дня?
48. Чому саме християнству було надано перевагу великим князем Київським Володимиром при виборі державної релігії?
49. Розкажіть про самобутність влаштування церкви Київської Русі.
50. Охарактеризуйте основні особливості православного віровчення і культу?
51. Що стало причиною автокефального розвитку православних церков?
52. Охарактеризуйте особливості розвитку Західного християнства.
53. Чим відрізняється католицизм від православ'я?
54. Дайте загальну характеристику епохи Гуманізму та Реформації. В чому причини виникнення протестантських рухів?
55. Розкрийте специфіку віровчення, інституту церкви, культу в протестантизмі.
56. Охарактеризуйте основні напрямки раннього та пізнього протестантизму.
57. Порівняйте особливості віровчення і культу баптистів, п'ятидесятників, адвентистів і свідків Єгови.
58. Яку роль для України-Русі відіграла її християнізація?
59. Які позитивні і негативні наслідки для українського народу мало створення української греко-католицької церкви?
60. Охарактеризуйте сучасний стан та основні тенденції розвитку релігійстворчого процесу в Україні.
61. Розкажіть про основні положення віровчення і обрядово-культурної практики ісламу.
62. Визначте терміни: НРТ, нетрадиційна релігія, неорелігія, релігія «Нового віку», секта, культ.
63. З'ясуйте причини виникнення нових релігійних течій та рухів. Покажіть, які складнощі супроводжує процес їх розвитку.
64. Охарактеризуйте найбільш розповсюджені новітні релігійні течії.
65. Розкрийте джерела вільнодумства і охарактеризуйте основні його форми.
66. В чому сутність атеїзму як духовного феномену?
67. Назвіть основні форми та організації сучасного вільнодумства і атеїзму, дайте їм коротку характеристику.
68. Розкрийте зміст категорій “свобода совісті”, “свобода релігії”, “свобода віровизнання”, “свобода переконань”, “світоглядний плюралізм”.
69. В чому полягає сутність відокремлення церкви від держави і школи від церкви?

9 Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Загальне релігієзнавство» в достатній кількості забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в модульному середовищі для навчання Moodle. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6598>.

10 Рекомендована література

Основна

1. Академічне релігієзнавство: Підручник / За наук. ред. проф. А. Колодного. – К., 2000.
2. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. – К., 2000.
3. Лубський В.І. Релігієзнавство: Підручник. – К., 2007.

4. Історія релігії в Україні. Навчальний посібник / А.М. Колодний, П.Л. Яроцький, Б.О. Лобовик. – К., 1999.
5. Лубський В., Козленко В., Лубська М., Севрюков Г. Історія релігій: Навчальний посібник. – К., 2002.
6. Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій: навч. посібник. – К.: АртЕк, 1999.

Додаткова

7. Бабій М.Ю. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. – К., 1994.
8. Колодний А., Лобовик Б. Релігієзнавство: предмет, структура, методологія. – К., 1996.
9. Колодний А.М. Атеїзм як форма світоглядного знання. – К., 1984.
10. Колодний А., Филипович Л. Релігія в контексті духовного відродження України // Українське релігієзнавство. – К., 1996. - № 2. – С.4-14.
11. Конфесії України у цифровому вимірі // Українське релігієзнавство. – К., 1997. - № 5. – С.64-68.
12. Косуха П.І. Наука про походження релігії. – К., 1976.
13. Любаченко В.І. Історія протестантизму в Україні: Курс лекцій. – К., 1996.
14. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.
15. Нові релігійні течії та організації в Україні (упорядник Л.Филипович). – К., 1997.
16. Новітні релігії в сучасній Україні. Збірник матеріалів / Ред.колегія В.Д.Боднарченко – гол. ред. і ін. – К., 2000.
17. Релігійна свобода: історичне підґрунтя, правові основи і реалії сьогодення // Наук. збірник за заг. ред. проф.А.Колодного. – К., 1988.
18. Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні. – К., 1996.
19. Шмергун Е. Забуті боги предків // Людина і світ. – 1996. - № 6. – С.32-35.

11 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету.
Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
3. Інституційний репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.